

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Βουλευτής Ν. Πρεβέζης – ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΒ

581

29.11.18

Πρέβεζα 27/11/2018

ΑΝΑΦΟΡΑ

Προς

Τον Υπουργό Εσωτερικών

κ. Αλέξη Χαρίτση

ΣΧΕΤΙΚΟ: «Το με αρ. πρωτ. 29423/10-10-2017 αίτημα του Δήμου Πρέβεζας»

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ,

Με την παρούσα σας διαβιβάζω υπόμνημα – αίτημα του Δήμου Πρέβεζας καθώς επίσης και υπόμνημα του Συλλόγου Κρυσπηγιτών Αθήνας «Το Ζάλλογγο» και του Πολιτιστικού Συλλόγου Κρυσπηγιτών Πρέβεζας – Κρυσπηγής, σχετικά με τον χαρακτηρισμό της Τοπικής Κοινότητας Κρυσπηγής Δήμου Πρέβεζας ως μαρτυρικού Χωριού. Ο σχετικός φάκελος υποβάλλεται εκ νέου με συνημμένα τα διευκρινιστικά στοιχεία που έχουν ζητηθεί με το υπ' αριθμ. 29065/19-06-2018 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα του Υπουργείου Εσωτερικών κ. Κωνσταντίνου Πουλάκη.

Παρακαλώ θερμά για την ικανοποίηση του δίκαιου αιτήματος της τοπικής κοινωνίας της Κρυσπηγής αλλά και ολόκληρου του Δήμου Πρέβεζας και για τη σχετική ενημέρωσή μου.

Ο ΒΟΥΛΕΥΤΗΣ Ν. ΠΡΕΒΕΖΗΣ Ν.Δ.

ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ

Θέμα:Υποβολή φακέλλου με συμπληρωματικά στοιχεία για την αναγνώριση της Τ.Κ Κρυοπηγής Πρέβεζας ως Μαρτυρικό Χωριό

Αξιότιμοι Κύριοι,

Όπως σας είχαμε ενημερώσει με προηγούμενο υπόμνημά μας μέσω του Δήμου Πρέβεζας στις 10/10/2017 υποβάλαμε προς το Υπουργείο Εσωτερικών και την Επιτροπή Αναγνώρισης Μαρτυρικών Χωριών αίτημα για την αναγνώριση της Κρυοπηγής ως Μαρτυρικό Χωριό.

Με το υπ. αριθμ.29065/19/6/2018 έγγραφό του ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εσωτερικών κ.Κωσταντίνος Πουλάκης ζήτησε διευκρινιστικά στοιχεία επί του αιτήματός μας, τα οποία και αναζητήσαμε επισυνάπτοντας τα στον φάκελλο που εκ νέου αποστείλαμε στο Υπουργείο.

Σας αποστέλλουμε αντίγραφο του φακέλλου αυτού και παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες αναφορικά με την υλοποίηση του δίκαιου αιτήματος σύσσωμης της τοπικής κοινωνίας της Κρυοπηγής και ολόκληρου του Δήμου Πρέβεζας.

Με εκτίμηση

Για την Επιτροπή Διεκδίκησης

Ο Πρόεδρος της ΤΚ
Νικολάκος Ντελής

Αποδέκτες:

- 1.Περιφέρεια Ηπείρου (δια του Αντιπεριφερειάρχη Πρέβεζας).
- 2.Βουλευτές Ν.Πρέβεζας
- 3.κ.Δήμαρχο Αγρινίου
- 4.κ.Πρόεδρο Πανελληνιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος
- 5.Σεβασμιώτατο Μητροπολίτης Νικοπόλεως-Πρεβέζης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Γραφείο Δημάρχου

Ελ.Βενιζέλου και Μπαχούμη 1

Πρέβεζα τηλ.2682360600 fax 2682360656

E-mail: grammateia@1485.syzefxis.gov.gr

Πρέβεζα 13-11-2018

Αριθμ. Πρωτ.24148

Προς: Υπουργείο Εσωτερικών
Επιτροπή Μαρτυρικών Χωριών
Σταδίου 27
Αθήνα

Κοιν.1) Σύλλογο Κρυοπηγητών Αθήνας
"Το Ζάλογγο"

2) Πολιτιστικό Σύλλογο Κρυοπηγητών
Πρέβεζας -Κρυοπηγής.

**Θέμα: Αναγνώριση της Κοινότητας Κρυοπηγής Δ.Ε Ζαλόγγου Δήμου Πρέβεζας
ως Μαρτυρικό Χωριό**

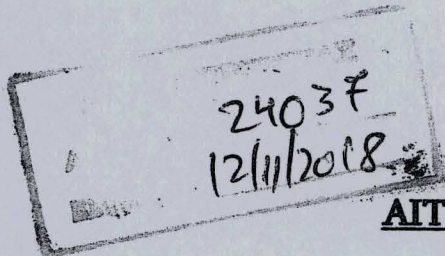
Αξιότιμοι κύριοι,

Σε συνέχεια του με υπ. αριθμ.29423 /10-10-2017 αιτήματός μας για τον χαρακτηρισμό της Τοπικής Κοινότητας Κρυοπηγής Δήμου Πρέβεζας ως Μαρτυρικού Χωριού σας υποβάλλουμε εκ νέου τον σχετικό φάκελλο με συνημμένα τα διευκρινιστικά στοιχεία που με το υπ. αριθμ 29065/19-6-2018 έγγραφο του Γενικού Γραμματέα Υπ.Εσωτερικών κ.Κωσταντίνου Πουλάκη έχουν ζητηθεί , προκειμένου να ικανοποιηθεί το δίκαιο αίτημα της τοπικής κοινωνίας της Κρυοπηγής και ολόκληρου του Δήμου Πρέβεζας.

Με σεβασμό και εκτίμηση

Ο Δήμαρχος Πρέβεζας

Χρήστος Μπαίλης

ΑΙΤΗΣΗ

1) Του Δημοτικού Διαμερίσματος της πρώην Κοινότητας Κρυοπηγής του Δημοτικού διαμερίσματος Ζαλόγγου του Δήμου Πρέβεζας .

2) Του Συλλόγου Κρυοπηγιτών Αθήνας « Το Ζάλογγο»

3) Του Πολιτιστικού Συλλόγου Κρυοπηγιτών Πρέβεζας-Κρυοπηγής

ΠΡΟΣ

κ. Δήμαρχο και Δημοτικό Συμβούλιο Δήμου Πρέβεζας

και την αρμόδια σχετική με το αρθ.18,παρ.5 του ν.2503\1997 κοκ Επιτροπή του Υπουργείου εσωτερικών

ΚΟΙΝΟΠΟΙΟΥΜΕΝΗ

α) Περιφέρεια Ηπείρου δια του κ. Αντιπεριφερειάρχη Πρέβεζας ,

β) Βουλευτές Ν. Πρέβεζας,

γ) κ. Δήμαρχο Δήμου Αγρινίου,

δ) κ. Πρόεδρο Πανεπιστημιακής Συνομοσπονδίας Ελλάδος,

ε) Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Νικοπόλεως Πρεβέζης,

Κύριε Δήμαρχε και αξιότιμα μέλη της Επιτροπής κρίσης

Με τα με αριθ. πρωτ. 29423/10-10-2017 καθώς και το επ' αυτού συνημμένο υπ' αριθ. 263/2017 έγγραφό σας υπεβλήθη προς το Υπουργείο Εσωτερικών το αίτημα μας για τον χαρακτηρισμό της τοπική κοινότητας Κρυοπηγής ως μαρτυρικού χωριού.

Στη συνέχεια με το υπ' αριθ. 29065/19-6-2018 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών (Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και Διοικητικής Υποστήριξης - Διεύθυνση Διοικητικής Υποστήριξης , Τμήμα Ποιότητας και

Εθιμοτυπίας) που υπογράφεται από τον Γενικό Γραμματέα κ.Κώστα Πουλάκη ζητήθηκαν επιπλέον διευκρινιστικά στοιχεία όσον αφορά το ως άνω αίτημά μας.

Ήδη με την παρούσα σας καλούμε, για τους κάτωθι λόγους, όπως προβείτε στις αναγκαίες ενέργειες ώστε να υποβληθεί για δεύτερη φορά το αίτημά μας προς την αρμόδια Επιτροπή με συμπληρωματικά στοιχεία, (όπως προέκυψαν μετά από περαιτέρω διερεύνηση και που εμπλουτίζουν και καθιστούν σαφέστερη και πληρέστερη την αρχική) , βάσει του άρθρου 18 παρ. 5 του ν. 2503/1997, προκειμένου να εξεταστεί από αυτή σε επαναληπτική της συνεδρίαση.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ

Η Κρυοπηγή Πρέβεζας βίωσε την εσκεμμένη μαζική εκτέλεση 23 ανδρών στο εκτελεστήριο του Αγρινίου από τις Γερμανικές δυνάμεις κατοχής τον Απρίλιο του 1944 και άλλων 4 ακόμη, μαζί και ενός καλόγηρου της μονής Ζαλόγγου, τον Ιούνιο του 1944 επίσης, ενώ τον Ιούνιο του 1943 είχαν εκτελεστεί άλλοι 3 (από τους οποίους ένας ήταν κάτοικος Μυρσίνης). Συνολικά 31 αθώα θύματα σε ένα χρόνο. Οι Γερμανικές ωμότητες συμπληρώθηκαν με την ολική ή μερική καταστροφή οικιών και υποστατικών, λεηλασίες, ταπεινώσεις και κάθε είδους αρπαγές κινητής περιουσίας.

ΑΝΘΡΩΠΙΝΕΣ ΑΠΩΛΕΙΕΣ

Κατά τη διάρκεια της κατοχής οι κάτοικοί της υπήρξαν πρωτεργάτες στην Αντίσταση εναντίον τους. Ειδικότερα από τα τέλη του 1941 η Κρυοπηγή υπήρξε έδρα του ΕΑΜ και του τοπικού 24^{ου} συντ/τος του εφεδρικού ΕΛΑΣ.

Λόγω της ενεργούς συμμετοχής των κατοίκων της στην Αντίσταση η κοινότητά μας στοχοποιήθηκε επανειλημμένως από τις δυνάμεις κατοχής με συνεχείς εφόδους, επιδρομές και συλλήψεις. Αυτό είχε ως συνέπεια την απώλεια ανθρώπινων ζωών.

Α) Τον μεγαλύτερο φόρο αίματος πλήρωσε η κοινότητά μας, για την αντίστασή της στις δυνάμεις κατοχής, στις 14 Απριλίου 1944, ανήμερα της Μ. Παρασκευής. *Ειδικότερα:*

Μετά από πληροφορίες που έλαβαν οι Δυνάμεις της Κατοχής για την εγκατάσταση της έδρας του τοπικού ΕΑΜ στην κοινότητα της Κρυοπηγής (πιθανόν από Ιταλό λιποτάκτη, ο οποίος είχε καταφύγει στο χωριό μας) εισέβαλαν στην Κρυοπηγή. Ήτοι κατά την ως άνω ημεροχρονολογία η Κρυοπηγή περικυκλώθηκε από τρία τάγματα Γερμανών και συνεργατών τους οι οποίοι έφτασαν από τρεις διαφορετικές διαδρομές. Η ηγεσία και οι ένοπλοι του ΕΑΜ, όντες έγκαιρα πληροφορημένοι για την προσέγγιση από διαφορετικές κατευθύνσεις των εν λόγω ενόπλων Γερμανικών κατοχικών δυνάμεων (της Μεραρχίας Εντελβάις υπό τη διοίκηση του διαβόητου Von Stettner), κατάφεραν να αποσυρθούν από την Κρυοπηγή πριν αποκλειστούν οι οδοί προσέγγισης προς το χωριό και εξαφάνισαν κάθε ίχνος του. Τούτο είχε ως συνέπεια οι περισσότεροι συγχωριανοί μας, θεωρώντας ότι δεν κινδύνευαν, να παραμείνουν στο χωριό μας προκειμένου να διασώσουν τις περιουσίες τους. Αφού τα ένοπλα κατοχικά τμήματα απέκλεισαν και περικύκλωσαν το χωριό, προέβησαν σε συνεχείς έρευνες και ελέγχους κάθε οικίας και υποστατικού προς αναζήτηση στοιχείων για τις απελευθερωτικές αντάρτικες ομάδες που κατά τις πληροφορίες τους έδρευαν και δρούσαν με ορμητήριο την Κρυοπηγή. Κατά τις έρευνες αυτές συνέλαβαν 28 άρρενα άτομα και αρχικώς τους κράτησαν ως ομήρους, για όσο εξελίσσονταν η εκκαθαριστική τους επιχείρηση, στο κτίριο του δημοτικού σχολείου του χωριού μας. Με την ολοκλήρωση της επιχείρησης, οι γερμανικές δυνάμεις αποχώρησαν, μεταφέροντας τους ως άνω συλληφθέντες ομήρους στο Αγρίνιο. Αρχικά έγινε προσπάθεια απελευθέρωσής τους αφού καταβλήθηκαν λύτρα (σε χρήμα και είδος – όπως κατωτέρω αναλύεται). Πλην όμως στις 14 Απριλίου του 1944 (ανήμερα της Μεγάλης Παρασκευής) οι 23 συγχωριανοί μας εκτελέστηκαν., στο Αγρίνιο, μαζί με άλλους πατριώτες. Η εκτέλεση των 120 Ελλήνων, μεταξύ αυτών και των συγχωριανών μας, στο Αγρίνιο έγινε μετά τη σύγκρουση γερμανικής φάλαγγας

με τον ΕΛΑΣ στην Σταμνά , μεταξύ Αγγελοκάστρου και Αιτωλικού (με 112 νεκρούς αντάρτες και περίπου 15 Γερμανούς) στα πλαίσια του κανόνα 10 Έλληνες για 1 Γερμανό. Εκτελέστηκαν μαζί με τους 23 συγχωριανούς μας και άλλοι άμαχοι και όμηροι, συνολικά 120, ενώ αρκετοί κρεμάστηκαν μέσα στην πόλη του Αγρινίου.

Το γεγονός της εκτέλεσης των συγχωριανών μας αποδεικνύεται:

1α). Από τη δημοσιευμένη «ανακοίνωση» της εκτέλεσης (ως αντίποινα) από το στρατιωτικό Διοικητή των Γερμανικών μονάδων Ηπείρου την 14^η Απριλίου 1944.(ΣΧΕΤΙΚΟ 1).

1β). Από δημοσιογραφικές καταγραφές της εποχής όπως ο τοπικός τύπος του Αγρινίου (όπως το ιστορικό ,όπως καταγράφηκε ένα χρόνο μετά, το 1945, αντίγραφο από την τοπική εφημερίδα «Φωνή του Λαού» του Αγρινίου (ΣΧΕΤΙΚΟ 2).

Επίσης από αντίγραφο του φύλλου της από 15/4/1944 εφημερίδας με τίτλο «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» που προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΟ 3. Επίσης αντίγραφο του φύλλου της 2/11/2011 εφημερίδας «Η Νέα Εποχή» και ειδικότερα του άρθρου με Τίτλο « μνήμες και αναδρομές: Πώς καταγράφηκε στον τύπο της εποχής η εκτέλεση των 120» το οποίο προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΟ 4, το οποίο αναδημοσιεύει άρθρο της εφημερίδας του Αγρινίου με τίτλο «Φωνή του Λαού» που δημοσιεύτηκε ένα χρόνο μετά την εκτέλεση.

2) Από τις συνολικά 23 ληξιαρχικές πράξεις θανάτου του Ληξιαρχείου του Δήμου Αγρινίου, (Πράξεις 333-355 / 3-11-1945,αντίγραφα των οποίων προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΑ 5-27 ,τόπου εκτέλεσης των συγχωριανών μας.

Τα ονόματα των εκτελεσθέντων συγχωριανών μας είναι τα κάτωθι:

- 1) ΖΗΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ετών 44),του Χρήστου.
- 2) ΖΗΚΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ (ετών 54),του Χρήστου
- 3) ΖΗΚΑΣ ΜΙΧΑΗΛ (ετών 26),του Κωνσταντίνου υιός

- 4) ΚΟΥΡΟΥΠΗΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ (ετών 44), του Δημητρίου
- 5) ΚΙΤΣΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (ετών 24), του Αθανασίου
- 6) ΜΠΑΡΤΖΩΚΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ (ετών 44), του Ευαγγέλου
- 7) ΝΤΕΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΣ (ετών 56), του Αντωνίου.
- 8) ΝΤΕΛΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ετών 47), του Δημητρίου.
- 9) ΝΤΕΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ (ετών 25), του Χρήστου.
- 10) ΠΑΝΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ (ετών 54), του Χρήστου.
- 11) ΠΑΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ετών 46), του Κωνσταντίνου.
- 12) ΠΑΠΠΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ (ετών 21), του Χαράλαμπου.
- 13) ΠΑΠΠΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (ετών 48), του Δημητρίου.
- 14) ΠΕΠΠΑΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ (ετών 57), του Βασιλείου.
- 15) ΣΟΠΚΙΩΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ (ετών 33), του Σπυρίδωνος.
- 16) ΣΟΠΚΙΩΤΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ (ετών 33), του Κωνσταντίνου.
- 17) ΣΟΠΚΙΩΤΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ (ετών 29), του Κωνσταντίνου.
- 18) ΤΖΙΜΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ (ετών 37), του Σπυρίδωνος
- 19) ΤΖΙΜΑΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ (ετών 64), του Γεωργίου
- 20) ΤΣΟΥΤΣΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ (ετών 51), του Διονυσίου.
- 21) ΤΣΟΥΤΣΗΣ ΜΙΛΤΙΑΔΗΣ (ετών 24), του Αθανασίου.
- 22) ΤΣΟΥΤΣΗΣ ΜΙΧΑΗΛ (ετών 60), του Αναστασίου.
- 23) ΤΣΟΥΤΣΗΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΟΣ (ετών 27), του Αλεξίου.

Β) Αρχές του καλοκαιριού του 1944, ένοπλα τμήματα του ΕΟΑΕΑ ΕΔΕΣ υπό τη διοίκηση των Αγόρου και Γαλάνη με έδρα την Κρυοπηγή διενήργησαν επίθεση στα Γερμανικά φυλάκια του Ζαλόγγου και στο γερμανικό στρατόπεδο Σαμψούντας. Για αντίποινα οι γερμανικές δυνάμεις κατοχής βομβάρδισαν και πυρπόλησαν την μονή του Ζαλόγγου και εκτέλεσαν τον μοναδικό καλόγηρο της μονής μετά από βασανισμό και την ίδια ημέρα τον ταχυδρόμο του τοπικού ΕΑΜ Σπυρίδωνα Τσούτση, Κρυοπηγιώτη. Βομβάρδισαν αδιακρίτως κατά αμάχων στην Πρέβεζα, Καμαρίνα και Κρυοπηγή. Από οβίδες σκοτώθηκαν αυθημερόν δύο Κρυοπηγιώτισσες, η Αγγελική Βόλφη, το γένος Πάνη, και η Αθηνά Τσούτση, το

γένος Κατσάνου. Συγχρόνως όμως εισέβαλαν εκ νέου στην Κρυοπηγή. Οι κάτοικοι πληροφορούμενοι την επικείμενη εισβολή αποχώρησαν από το χωριό, καθώς ήταν ακόμη νωπές οι μνήμες από τον Απρίλιο του ίδιου έτους (ίδετε παραπάνω ενότητα Α ,σελίδα 3 κ.ε.). Παρέμεινε μόνον ένας ο Κωστούλης Ζήκας, ο οποίος είχε κρυφτεί στο ιερό του ναού του Αγίου Βλασίου που βασανίστηκε και κατόπιν εκτελέστηκε από τους εισβολείς, ενώ πυρπόλησαν και τον περικαλή ναό. Άλλοι 5 εκτελεσμένοι από Γερμανούς απάνθρωπα μέσα σε δυο μήνες στον ίδιο τόπο, συνολικά 28. Επίσης στις 26 Ιουλίου 1943 (και όχι, όπως εκ παραδρομής είχε αναφερθεί στην από 23/5/2017 αίτησή μας, κατά το έτος 1944) στους υδρόμυλους της Τσαραγόρας της Μυρσίνης (διπλανού χωριού), αφού βασανίστηκαν , εκτελέστηκαν από τις Δυνάμεις κατοχής οι:

- 1) Βλάσιος Ντόμαρης (ετών 20) του Νικολάου και της Χρυσής και
- 2) Κωνσταντίνος Παππάς (ετών 36) του Χαραλάμπου και της Χρυσανγής.

(αντίγραφα των ληξιαρχικών πράξεων των οποίων προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΑ 28 και 29) .Ακόμη μία εκτέλεση έχει καταγραφεί , αυτή του Σπυρίδωνα Παππά, με καταγωγή από Κρυοπηγή και κατοίκου Μυρσίνης. Συνολικά σε ένα χρόνο η Κρυοπηγή απώλεσε 29 κατοίκους και 2 ακόμη συγγενείς στο χωριό, ήτοι 31 αθώους και αμάχους που εκτελέστηκαν απάνθρωπα, μαζικά ή μεμονωμένα.

Ο Δήμος Αγρινίου μεταγενέστερα έχει αδελφοποιηθεί με την Κοινότητα Κρυοπηγής. Μετά από ενέργειες των κοινοτικών και δημοτικών συμβουλίων και του Συλλόγου Κρυοπηγιτών Αθήνας έγινε η μετακομιδή των οστών των συγχωριανών μας από το χώρο εκτέλεσης. Εναποτέθηκαν σε κενοτάφιο στο μνημείο πεσόντων στην Κρυοπηγή στις 11/10/81 (που οικοδομήθηκε από τον στρατηγό Θρασύβουλο Τσακαλώτο ήδη από το έτος 1951 τιμητικά). Ο τέως Δήμος Ζαλόγγου και ο Δήμος Πρέβεζας έχουν ήδη αναγνωρίσει την Κρυοπηγή ως Μαρτυρικό χωριό με ομόφωνες αποφάσεις τους.

ΥΛΙΚΕΣ ΖΗΜΙΕΣ

Αυθημερόν με την εισβολή των Γερμανών στην κοινότητα της Κρυοπηγής πυρπολήθηκαν ολοσχερώς 4 πέτρινες κατοικίες σε σύνολο 12, ενώ διασώθηκαν οι τρεις ναοί με μικρότερους βανδαλισμούς καθώς και το σχολείο. Το τελευταίο επειδή ήταν αρχηγείο και χώρος εστίασης , επειδή αρχηγείο και χώρος εστίασης των τριακοσίων και άνω εισβολέων και των συνεργατών τους, υπό τη Διοίκηση του του Γερμανού διοικητή Πρέβεζας , καθώς και χώρος ανακρίσεων . Πυρπολήθηκαν επίσης μερικώς είτε καταστράφηκαν πλήρως 56 καλυβόσπιτα (που αποτελούσαν κυρίαρχο τύπο κατοικίας) σε σύνολο 66, στη διάρκεια ενδελεχούς έρευνας για ενοχοποιητικά στοιχεία που θα επιβεβαίωναν ότι η Κρυοπηγή ήταν έδρα του τοπικού ΕΑΜ – ΕΑΣ Πρέβεζας – Ζαλόγγου και Σουλίου , ενώ πολλά από αυτά λεηλατήθηκαν , ακόμη και για διασκέδαση . Καταστράφηκαν δηλαδή πλήρως 60 κτίρια κάθε είδους σε σύνολο 72, σε βαθμό να καταστούν ακατοίκητα είτε με πρόσχημα την απουσία των αρχηγών των οικογενειών , είτε γιατί απόντα μέλη ορισμένων οικογενειών ανήκαν στην Αντίσταση κατά των Γερμανών. Παράλληλα απειλήθηκαν οι κάτοικοι που δεν συνελήφθησαν όμηροι ότι στην επόμενη επιδρομή θα πυρπολούνταν τα πάντα. Οι εναπομείναντες κάτοικοι στριμώχτηκαν σε σπηλιές και καλύβες που μπορούσαν να κατοικηθούν , μέχρι να εγκατασταθούν μετά από πολύ καιρό σε νέα οικήματα που συλλογικά επισκεύασαν.

Επακολούθησε αρπαγή σχεδόν του συνόλου των βοοειδών που βρέθηκαν σταβλισμένα (άνω των 200 μονάδων) και μεγάλους αριθμού αιγοπροβάτων και άλλων οικόσιτων. Επίσης επιτόπια λεηλασία των πενιχρών υπαρχόντων ώστε δεν έμεινε τίποτε από την πενιχή σοδειά του έτους.

Ακολούθησε και η τελική καταλήστευση δια της καλλιέργεια μάταιων ελπίδων για εξαγορά και διάσωση της ζωής των ομήρων, δεδομένου ότι ο κάτοικοι μετέφεραν στην Πρέβεζα ολόκληρο καμιόνι με σφάγια, γαλακτομικά , σιτηρά, όσπρια και κάθε είδους ποτά τιμαλφή και χρήματα που διέθεταν ή που συγκέντρωσαν με έρανο σε όλο το νομό.. Τα ως άνω παραδόθηκαν σε γνωστό

εκπρόσωπο της τότε διοίκησης με σκοπό τη διαμεσολάβηση στο Αγρίνιο, προκειμένου να απελευθερωθούν οι συλληφθέντες όμηροι της Κρυοπηγής.

Κατά συνέπεια η εισβολή των κατοχικών δυνάμεων στην κοινότητα της Κρυοπηγής δεν είχε μόνον τη σύλληψη , ομηρεία και εκτέλεση των προαναφερομένων συγχωριανών μας, αλλά και υλικές ζημιές δυσανάλογες προς το μέγεθός της, οι οποίες είχαν σοβαρότατες επιπτώσεις στην διαβίωση και επιβίωση των επιζώντων κατοίκων, δεδομένου ότι επακολούθησαν σωρευτικές απώλειες ζωών, διώξεις και διαρκής αναγκαστική μετανάστευση.

Επειδή εκ των ανωτέρω αποδεικνύεται ότι η Κοινότητα Κρυοπηγής υπέστη μεγάλη καταστροφή σε ανθρώπινες ζωές και υλικές ζημιές κατά την αντίσταση της στις Δυνάμεις Κατοχής καθώς διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στο νομό στον αγώνα κατά των Δυνάμεων του Άξονα.

Επειδή από τα προσαγόμενα σχετικά της παρούσης αιτήσεως προκύπτουν με σαφήνεια τα αναμφισβήτητα τραγικά γεγονότα στα οποία εδράζεται η ιστορική βάση της παρούσας αιτήσεως.

Επειδή από τις βιβλιογραφικές και λοιπές παραπομπές αποδεικνύεται η ιστορική ακρίβεια των ανωτέρω περιγραφομένων γεγονότων .

Επειδή το περιεχόμενο και το αίτημα της παρούσης είναι νόμιμο,.

Επειδή δια της παρούσης αιτήσεως παραδεκτώς, βασίμως και αληθώς υποβάλλεται στα πλαίσια του νομοθετικού πλαισίου που ισχύει για τον χαρακτηρισμό πόλεων και χωριών ή τόπων ως μαρτυρικών.

Επειδή αρμοδίως υποβάλλεται ενώπιόν σας.

Επειδή, περαιτέρω, αρμοδίως επιλαμβάνεται η Επιτροπή του άρθρου 18 παρ. 5 ν. 2503/1997.

ΓΙΑ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ

ΑΙΤΟΥΜΕΘΑ

Κατά παραδοχή του αιτήματος της παρούσης την αναγνώριση της κοινότητας της Κρυοπηγής Πρέβεζας ως Μαρτυρικού Χωριού.

Προσάγουμε και επισυνάπτουμε ως σχετικά έγγραφα:

1) Αντίγραφο της «ανακοίνωσης» της διαταγής εκτέλεσης της Γερμανικής Διοίκησης Ηπείρου (ΣΧΕΤΙΚΟ 1)

2) Δημοσίευμα του ιστορικού από τοπική εφημερίδα Αργινίου του 1945 «Φωνή του Λαού» (ΣΧΕΤΙΚΟ 2).

3) Αντίγραφο του από 15/4/1944 φύλλου της εφημερίδας με τίτλο «ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ» προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΟ 3.

4) Αντίγραφο του από 2/11/2011 φύλλου εφημερίδας «Η Νέα Εποχή» με Τίτλο « Μνήμες και αναδρομές: Πώς καταγράφηκε στον τύπο της εποχής η εκτέλεση των 120 το οποίο προσάγουμε ως το οποίο αναδημοσιεύει άρθρο της εφημερίδας του Αργινίου με τίτλο «Φωνή του Λαού» το οποίο δημοσιεύτηκε ένα χρόνο μετά την εκτέλεση μαζί με φωτογραφικά ντοκουμέντα του θρήνου και της μνημείωσης της εκτέλεσης, τα οποία προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΟ 4.

5) Ακριβή αντίγραφα 23 ληξιαρχικών πράξεων θανάτου του Ληξιαρχείου του Δήμου Αργινίου, τόπου εκτέλεσης των συγχωριανών μας, που αντιστοιχούν στον κατάλογο εκτελεσθέντων που παρατίθεται στις σελ.5-6 (αντίγραφα που προσάγουμε ως ΣΧΕΤΙΚΑ 5-27).

6) Ακριβή αντίγραφα των Ληξιαρχικών πράξεων θανάτου του Ληξιαρχείου Πρέβεζας των εκτελεσθέντων στους μύλους Μυσίνης από τις δυνάμεις κατοχής. (ΣΧΕΤΙΚΑ 27-28).

7) α) Φωτογραφίες ορισμένων από τους εκτελεσθέντες στο Αργίνιο, από τιμητική ομαδική στήλη στην Κρυοπηγή και

β) από την απόβαση της μεραρχίας Εντελβάις στην Πρέβεζα και πορτραίτο του Διοικητή von Stettner, υπεύθυνου και για τα δεινά του χωριού μας. (ΣΧΕΤΙΚΑ 29 και 30).

ΠΗΓΕΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ

Σχετικά με το γεγονός της εκτέλεσης βιβλιογραφικά και άλλα στοιχεία παρατίθενται εντελώς ενδεικτικά, ενώ υφίστανται πολλά ακόμη τα οποία και χρήζουν μελλοντικής έρευνας.

1) Έκθεσις των γενομένων ζημιών εν γένει Ηπείρου κ.ο.κ , σ. 102 , έκδ: Βιβλιοθήκη Ηπειρωτικής Εταιρείας Αθηνών, Αθήνα 1987, αριθ. 58 (επί τη βάσει έρευνας της Επιτροπής Εξακριβώσεως ζημιών Ηπείρου του ΓΕΣ) φωτοτυπική ανατύπωση της Πανεπιτηρωτικής Συν/ας Ελλάδος , 2007 και μαζί.

2) Ήπειρος : Μαρτυρικά χωριά 1943-1944 (Βιβλίο και Δίσκος ακτίνας , εκδ.: Π.Σ.Ε. Αθήνα 2007)

3) « Η Εκτέλεση» , υπό Σπ. Ντούσια έκδ. Συλλόγου Κρυοπηγιτών Πρέβεζας , Πρέβεζα 1992.

4) «ΕΑΜ Πρέβεζας - ΕΛΑΣ Ζαλόγγου και Σουλίου» υπό Μιχ. Ντούσια , έκδ. Νέοι Καιροί, Αθήνα 1987 (ειδικά για την Κρυοπηγή σ. 54, 84, 170, 213, κυρίως 253-257 και 306-320). Του ιδίου κα «Εαμική Αντίσταση Ζαλόγγου (προσωπική έκδ.)

5) « Φωτεινοί Μάρτυρες» υπό Χρ. Ράπτη , προς. Εκδ., Πρέβεζα 1986, σ. 29 κ.ε..

6) «Τα δύσκολα χρόνια 1941-1949» υπό Χρ. Ράπτη , Πρέβεζα , σ. 388 κυρίως και αλλού. Το ιδίου και «Αναμνήσεις από την Αντίσταση».

7) « Η Βιογραφία ενός Αγωνιστή» (σκέψεις , κρίσεις απόψεις) υπό Τασ. Παππά . Πρέβεζα, Φλεβάρης 1995, σ. 40-46 κυρίως και αλλού.

8) «Μνήμες» υπό Χρήστου Κατσάνου , Πρέβεζα 1998.

9) «Προσωπικές μαρτυρίες δακτυλογραφημένες σε τεύχη» υπό Χρήστου Ζήκα (απόγονου του εκτελεσθένος πατέρα του και αυτόπτη μάρτυρα)

10) Αξιόλογα μελετήματα που μελετήθηκαν είτε κρίνονται σπουδαίες πηγές , αλλά παραμένουν διερευνητέα είναι τα βιβλία των κ. Στέλιου Τσιτσιμελή (τέως δημάρχου Αγρινίου), κας Κορμαντζή (καθ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων) πληθώρα προφορικών μαρτυριών και αφηγήσεων, συνθετικών ιστορικών έργων και χρονογραφημάτων, αρχειακών υλικών ανέκδοτων και άλλων πηγών)

ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΡΥΟΠΗΓΗΣ

 Ν. Γε. Ντζανίς

 ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΥΟΠΗΓΙΤΩΝ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

 Ε. Α. Τζιμάς.

 ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΡΥΟΠΗΓΙΤΩΝ ΑΘΗΝΑΣ «ΤΟ ΖΑΛΟΓΤΟ»

 Χ. Τζιμάς

https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgxyzLVNvQTVBkCdqHvCpDqzCjs?projector=1&messagePartId=0.1

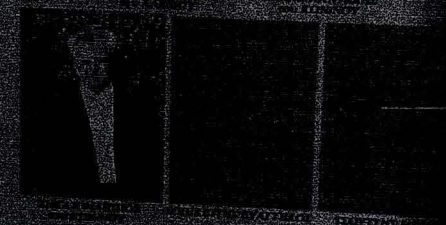
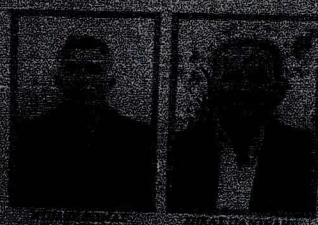
**ΠΡΟΤΖΕΚΤΟΝ ΚΙ ΤΟΤΗΤΗ ΠΙΣΤΕΙΝ
ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944**

**ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ
"ΤΖΑΡΑΓΟΡΑΣ"
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ
25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1943**

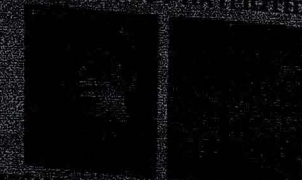
ΔΙΑΣΩΘΕΝΤΕΣ

Η ΤΟΠΟΘΕΤΙΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ
ΤΩΝ ΚΡΥΠΤΩΝ ΜΑΖΙ ΜΕ ΑΛΛΑ
150 ΠΑΤΡΙΩΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ

ΑΠΑΧΟΝΕΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΗ
ΤΟΥ ΑΓΡΙΝΙΟΥ ΤΑ ΠΡΩΤΑ

ΓΙΑ ΤΗ ΛΕΥΤΕΡΙΑ
ΕΑΥΤΟΥ ΤΙΜΗΜΑ
ΑΘΑΝΑΤΟΙ ΝΕΚΡΟΙ

ΣΧΕΤΙΚΟ 30

... Υπάρχουν φωτογραφίες επιγραμμένων κρατουμένων

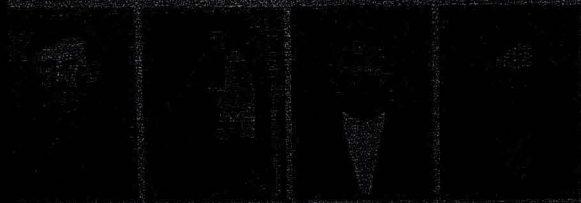
ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

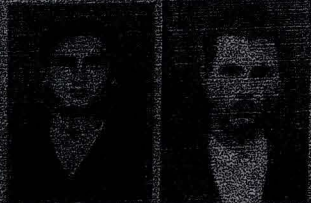

ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

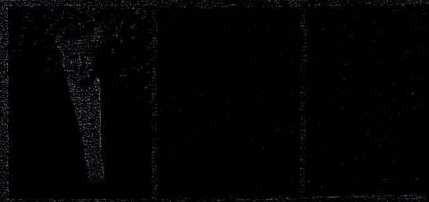
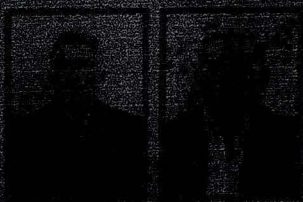
ΕΙΣΗΓΗΤΕΣ ΤΩΝ ΚΕ ΤΩΝ Η ΠΡΟΣΕΧΕΝΤΕΣ ΣΤΟ ΑΓΡΙΝΙΟ
14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1944

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ
"ΤΖΑΡΑΓΟΡΑΣ"
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ
25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1943

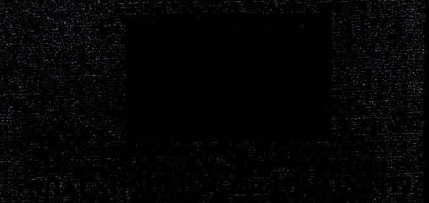

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ
"ΤΖΑΡΑΓΟΡΑΣ"
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ
25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1943

ΔΙΑΣΦΟΡΕΝΤΕΣ

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ
"ΤΖΑΡΑΓΟΡΑΣ"
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ
25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1943

ΕΚΤΕΛΕΣΘΕΝΤΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΥΛΟΥΣ ΤΗΣ
"ΤΖΑΡΑΓΟΡΑΣ"
ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ
25 ΙΟΥΛΙΟΥ 1943

Φωτογραφία αρχείο Carlo Palumbo, προσφορά Διευθ.
 Σκευήνιτς, Ομάδα Στρατηγικών Ισχυρών Αρχών Περίθω
 (Carlo Palumbo: Attenderei combattere, Vol 2, STORIA
 FOTOGRAFICA DELLE DINSIONE E ACELLI)

34. Ancora il generale von Stettner, comandante della divisione *Edelweiss*. A Preveza si imbarcano gli uomini del Gruppo tattico Dittmann. Bundesarchiv Koblenz.

35. L'imbarco a Pretesa: carico di mezzi cingolati da trasporto. Bundesarchiv Koblenz.

ΣΧΕΤΙΚΟ 31

Η Μεραρχία Επικράτ. Γεν. Περίθω κι ο διοικητής

Φυλακές Αγίας Τριάδος

Κρύος ιδρώτας μας περιέλουσε όλους, όταν αργότερα τη νύχτα ακούσαμε δίπλα στις φυλακές τα γκαπ – γκουπ των σκαφτιάδων που έσκαφταν.

-Φτιάχνουν λάκκους, διαδόθηκε σαν αστραπή ανάμεσα μας.

Υστερα από λίγο ο γδούπος των τσαπιών απομακρύνθηκε. Το έδαφος μπροστά στις φυλακές ήταν σκληρό και άρχισαν να φτιάχνουν τους λάκκους στο χωράφι του Σούλου. Πέσαμε να κοιμηθούμε. Οι πιο θαρραλέοι φώναζαν πως δεν είναι τίποτα. Στοιβαγμένοι μέσα στους απαίσιους θαλάμους της φυλακής κρατούσαμε όλοι την ανάσα μας, 450 άνθρωποι κλεισμένοι σ' ένα κλουβί. Πόσοι από μας θα ζούσαν αύριο; Πόσους θα εκτελούσαν; Ποιους;

Με τα μάτια ορθάνοιχτα μέσα στο σκοτάδι, 450 άνθρωποι ζούσαμε με το απαίσιο αίσθημα της επιθανάτιας αγωνίας. Είμασταν όλοι γεροί. Υγιείς, ζωντανοί άνθρωποι. Όμως κανένας μας δεν μπορούσε ν' αντιδράσει στο θάνατο που έρχονταν, που έμπαινε μέσα μας με τους υπόκωφους γδούπους των τσαπιών που έσκαβαν τους λάκκους μας τη νύχτα.

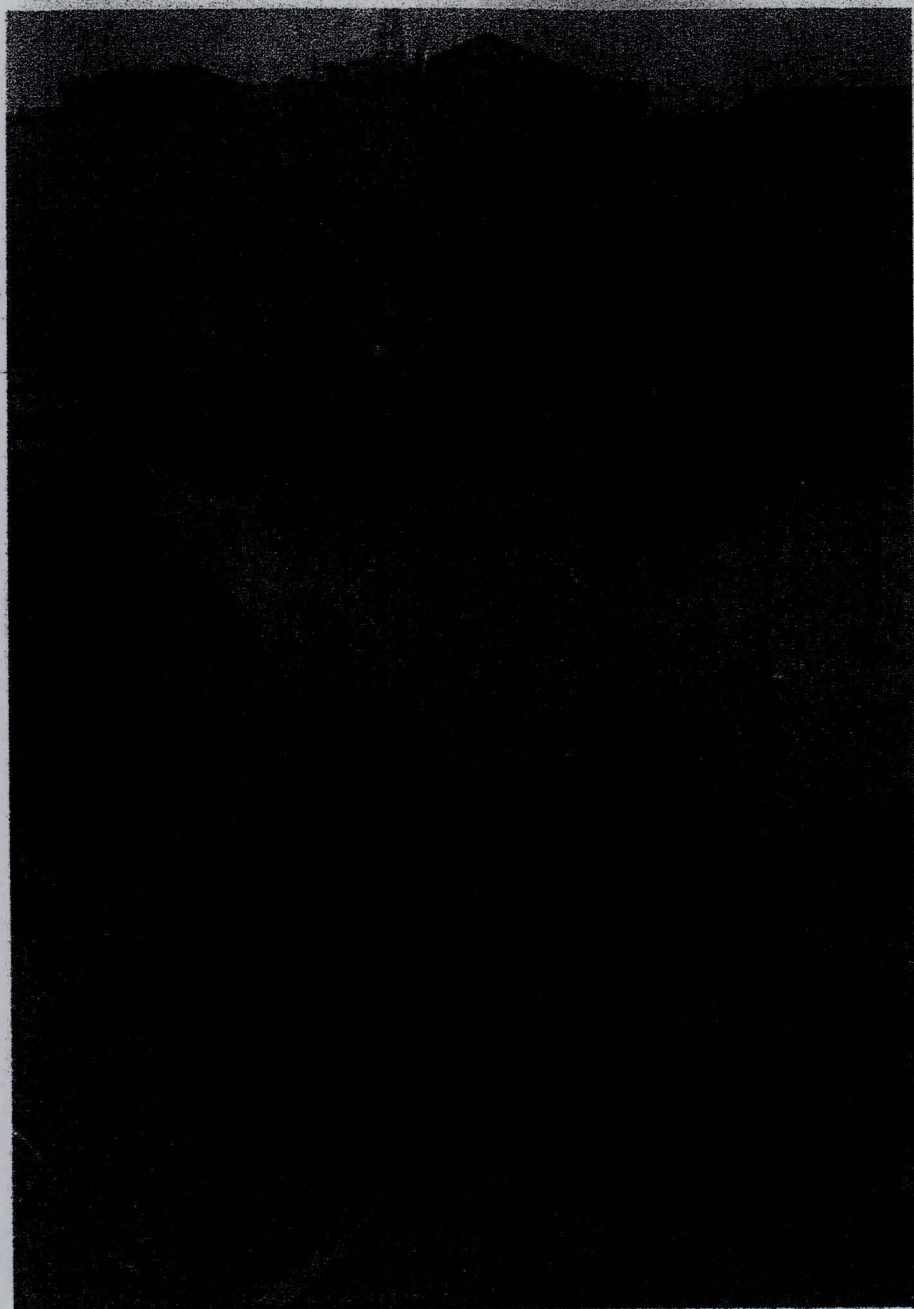
Στις 4.45 το πρωί ο Γερμανός αρχιφύλακας λοχίας Καρλ Βέρνερ με τη φρουρά των τσολιάδων μπήκε στη φυλακή και φώναξε τρία ονόματα:

-Αναστασιάδης, Σαλάκος, Σούλος.

Προχώρησαν παλικάρισμα. Καμιά λιπονυχία.

-Γεια σας, παιδιά. Χαιρετισμούς στους δικούς μας. Θα νικήσουμε, ήταν τα τελευταία τους λόγια.

Α. Βλάχας, Κ. Ταμπάκης, Γ. Τσικάνης Τρία από τα εννέα Κατουνιωτόπουλα που εκτελέστηκαν στην Αγ. Τριάδα. Από το medewnpres.blogspot.com Ύστερα από κάμποση ώρα ακούσαμε απ' έξω τους θρήνους των πρώτων συγγενών που κατάφθαναν και μάθαιναν την εκτέλεση των δικών τους. Οι τσολιάδες τους απαγόρευαν με τη ξιφολόγχη να πλησιάσουν.

Στην κεντρική πλατεία

Στην πλατεία Μπέλλου διαδραματίζονταν στο μεταξύ άλλες φριχτές στιγμές. Αυτόπτης μάρτυρας διηγείται:

Στο μισοσκόταδο άκουσα τον θόρυβο ενός αυτοκινήτου που σταμάτησε στην Πλατεία. Άκουσα ακόμα μερικές γερμανικές ομιλίες, που ύστερα απομακρύνθηκαν και φωνές τσολιάδων. Στο βάθος της πλατείας είδα να κινούνται μερικοί τσολιάδες

Τα ονόματα των 120

Αγγελάκης Γεώργιος
Αλεξανδρής Κωνσταντίνος
Αναστασίου Χρήστος,
Αναστασιάδης Αβραάμ
Αντωνόπουλος Γεράσιμος,
Αντωνόπουλος Χρ.
Βλάχας Αλέκος
Βλάχος Δημήτρης
Βίτσας Γιάννης
Γράψας Βασίλης
Γιάγκας Σπύρος
Γυφτομήτσος Γιώργος
Δανίας Γεώργιος
Διαμαντής Γεώργιος
Ζήκας Κωνσταντίνος
Ζήκας Μιχάλης
Καρέλος Θεόδωρος
Κούρτης Βαγγέλης
Κατσαρός (Καραγιάννης) Γιώργος
Καρφής Γιώργος
Ζήκας Βασιλείος

Κασαγιάννης Πάνος
Κολοβός Χαράλαμπος
Καλλίμαχος Σωτήρης
Καταπόδης Κώστας
Κυριλής Χρήστος
Κοκορόμπας Γιώργος
Καβγιούλας Γιάννης
Καλυβιώτης Κωνσταντίνος
Κίτσος Χρήστος
Κουκουμίλος Βασίλης
Κατσάμπελος Νικόλαος
Κουρούπης Αντώνιος
Μαριώλης Βασίλης
Μπέλλος Δημήτρης
Μπλήτσας Κωνσταντίνος
Μιχαλόπουλος Δήμος
Μπαρτζώκας Σταύρος
Νικολάου Χρήστος
Νιάφας Απόστολος
Ντελής Αλέξανδρος
Ντελής Ιωάννης
Ντελής Χρήστος
Παπαπάνου Γεώργιος
Παπανίκος Γιάννης
Παπακωνσταντής Χρ.
Παπαδήμος Σταύρος
Παπαευθυμίου Ανδρέας
Πάνης Γεώργιος
Πάνης Ευάγγελος
Παπάς Δημήτριος
Παπάς Διονύσιος
Παπάς Ιωάννης
Πέπας Χαράλαμπος
Σαλάκος Χρήστος
Σβώλης Χρ.
Σισμάνης Φώτης
Σταυρόπουλος Σπύρος
Σκιαδάς Κώστας
Σκαρλάτος Γιάννης
Σούλος Παναγιώτης
Σουπικιώτης Βασίλης
Σουπικιώτης Νικηφόρος
Σουπικιώτης Χαράλαμπος
Τσικώνης Γεράσιμος
Τσαμίλης Αντώνης
Τσίρκας Γιάννης
Τσιτσόνης Σταμούλης
Ταμπάκης Κωνσταντίνος
Τσίπης Βασίλης
Τζίμας Γιώργος

Τζίμας Σπύρος
Τσούτσης Δημήτριος
Τσούτσης Μιλτιάδης
Τσούτσης Μιχάλης
Τσούτσης Χαράλαμπος
Χαραλαμπίδης Παρασκευάς
Χατζάρα Κατίνα
Χατζηελευθερίου Νικόλαος
Χρηστάκης Γεώργιος
Χρήστου Αριστείδης
Χολέβας Γεώργιος
Σταυράκης Χριστόφορος
Σαμαντάς Χρήστος
Σωκρατάκης Πάνος

Τόπος ιερός, εδώ που οι αντίχριστοι ξανασταύρωσαν το Χριστό
και την Ελλάδα,
κ' είταν Παρασκευή Μεγάλη, 14 του Απρίλη,
και κει που η γης ανάβρυζε κρινάκια, παπαρούνες χαμομήλια για
το Πάσχα
σκάφτηκαν τάφοι και στους τάφους δε χωρούσαν οι λεβέντες,
και μες στα σπλάχνα δε χωρούσε τόσος πόνος.

Κι' είταν το Αγρίνι ολάκερο ένας Επιτάφιος μ' όλα του τα κεριά
σβησμένα
Κι αντ'ς καμπάνες απ' τον όρθρο ως το σπερνό, ντουφεκιές
ακούγονταν,
κ' οι κρεμασμένοι σάλευαν σαν καβαλάρηδες του ανέμου κ' έφευγαν
πάνω απ' το χρόνο
και μες στο απόβροχο, τη νύχτα της Ανάστασης, τ' άστρα που βγήκανε,
λάμψη δεν είχαν
κ' είτανε τ' άστρα σα βρασμένο στάρι για τα κόλλυβα των σκοτωμένων,
στάρι πιτσιλισμένο μαύρη ζάχαρη, μαύρη σταφίδα, μαύρο ρόδι,
και στις αυλές, την άλλη μέρα, αντ'ς αρνιά να ψήνονται, τραγούδια
ν' αντηχούνε,
κ' ήλιοι τα πορτοκάλια, μες απ' τα πλυμένα φύλλα, να φωτίζουν του
χορού τις δίπλες,
μουγκός ο θρήνος και μουγκή η κατάρα πνίγονταν μες στις σκλαβιάς
το μαύρο φόβο,

“Αϊ, μανάδες Αγρινιώτισσες, τι μαύρο πουν” το μαύρο χρώμα,
η μαύρη νύχτα και το μαύρο σας σταυροδετό τσεμπερί,
το κυπαρίσσι της σιωπής στο μαύρο κορφοβούνι
ως και της λεμονίτσας τ' άσπρα λουλουδάκια μαύρισαν κ' εκείνα
ως και το κόκκινο αίμα των παιδιών σας μαυρολογούσε πάνω στα λιθάρια.

.....
.....
Απόσπασμα από το ποίημα του **Γιάννη Ρίτσου** «ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ»
που γράφτηκε για τους 120 εκτελεσθέντες πατριώτες τη Μεγάλη Παρασκευή του
1944 (14 τ' Απρίλη) στο Αγρίνιο.

ΕΚΘΕΣΙΣ

1. Ονόματεπώνυμον συντάκτου: Τολιόπουλος Γεώργιος Συν/χης Πεζ. "Π.Δ."
2. Διεύθυνσις " : ##### 23, Περιστερί Αθήναι.
3. Ημερομηνία συντάξεως. 15 Νοεμβρίου 1955
4. Θέμα: "Περί της Ιστορίας του Τάγματος Ασφαλείας Αγρινίου από 21-2-44
ότε συνεκροτήθη μέχρι της 14ης Σεπτεμβρίου 1944 ότε διελύθη".

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ (ΣΧΕΤΙΚΟ 3)

ΔΥΤΙΚΗ ΕΛ

ΠΡΩΙΝΗ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΕΦΗΜΕΡΙΣ

IMM. CYCLOP 15003

EXHIBIT - 15 APR 1945

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

14 April 1944

• **ETPATIRTINDI AIGIRHTNI**

[illegible]

ΕΚΤΕΛΕΣΗ 120 ΣΧΕΤΙΚΟ 4

<http://www.epoxi.gr/memories3%CE%B3.htm#.WxApVkooc0s.facebook>

Αν δεν μπορείς να μπεις σου στέλνω αντίγραφο

ΜΟΙΡΑΣΟΥ ΤΟ

Εκτύπωση

Τα γραπτά:

Ενα χρόνο μετά τη δραματική εκείνη Μεγάλη Παρασκευή του 1944 στην Αγρινιώτικη εφημερίδα της εποχής εκείνης "Φωνή του λαού" δημοσιεύτηκε το διπλανό κείμενο με μαρτυρίες από το σκηνικό της εκτέλεση των 120:

ΜΕΡΙΚΑ ΑΠΟ ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ 120:

Αγγελάκης Γεώργιος
Αλεξανδρής Κωνσταντίνος
Αναστασίου Χρήστος,
Αναστασιάδης Αβραάμ
Αντωνόπουλος Γεράσιμος,
Αντωνόπουλος Χρ.
Βλάχος Αλέκος
Βλάχος Δημήτρης
Βίτσας Γιάννης
Γράβις Βασίλης
Γιάγκας Σπύρος
Γυφτομήτσος Γιώργος
Δανίας Γεώργιος
Διαμαντής Γεώργιος
Ζήκας Κωνσταντίνος

Μνήμες και αναδρομές:

Πως καταγράφηκε στον τύπο της εποχής η εκτέλεση των 120

Ζήκας Μιχάλης
 Καρέλος Θεόδωρος
 Κούρτης Βαγγέλης
 Καρφής Γιώργος
 Κασσιάννης Πάνος
 Κολαβός Χαράλαμπος
 Καλλίμαχος Σωτήρης
 Καταπόδης Κώστας
 Κυριλής Χρήστος
 Κακορόμπος Γιώργος
 Καβγιάλας Πάνης
 Καλυβιώτης Κωνσταντίνος
 Κίτσος Χρήστος
 Κουκουμύλος Βασίλης
 Κατσάμπας Νικόλαος
 Κουρούνης Αντώνιος
 Μαριώλης Βασίλης
 Μπέλλος Δημήτρης
 Μιλιόπουλος Κωνσταντίνος
 Μιχαλόπουλος Δήμος
 Μπαρτζώκας Σταύρος
 Νικολάου Χρήστος
 Νάφας Απόστολος
 Ντελής Αλέξανδρος
 Ντελής Ιωάννης
 Ντελής Χρήστος
 Παπαπάνου Γεώργιος
 Παπανίκος Πάνης
 Παπακωνσταντίνος Χρ.
 Παπαδημιτρίου Σταύρος
 Παπαευθυμίου Ανδρέας
 Πάνης Γεώργιος
 Πάνης Ευάγγελος

"Πέρασε ένας χρόνος από τη δραματική εκείνη Μεγάλη Παρασκευή, θυσία στο βωμό της λευτεριάς της Πατρίδας. Ό,τι ιερότερο και καλλίτερο έχει ο ελληνικός λαός. Το Αγρίνιο πρόσφερε στην ιστορία της αγωνιζόμενης Ελλάδας το ολοκαύτωμα των 120 δολοφονημένων παιδιών του. Ποιος θα μπορέσει ποτέ να περιγράψει σ' όλη της την έκταση, τη φρίκη της ημέρας; Σας μεταφέραμε εδώ απλές αφηγήσεις για τα γεγονότα της Μεγ. Παρασκευής όπως τα διηγήθηκαν φυλακισμένοι, αυτόπτες μάρτυρες και τσολιάδες ακόμη.

Στις φυλακές της Αγίας Τριάδας: Το βράδυ της Μεγ. Πέμπτης λέει ο κρατούμενος Θαν. Καλ... η φρουρά των φυλακών της Αγ. Τριάδας δυνάμωσε αρκετά. Από μέρες διαδίδονταν πως για το σαμποτάζ της Σταμνάς θα εκτελούνταν σ' αντίποινα 160 κρατούμενοι ή 120. Μας καθησύχαζαν όμως απ' έξω κι' είχαμε πιστέψει πως θα γλυτώναμε. Τα ξαφνικά αυτά μέτρα άρχισαν να μας ανησυχούν. Κρύος ιδρώτας μας περιέλουσε όλους, όταν αργότερα τη νύχτα ακούσαμε δίπλα στις φυλακές τα γκαπ-γκουπ των σκαφιδιών που έσκαφταν. "Φτιάχνουν λάκκους", διαδόθηκε σαν αστραπή ανάμεσα μας. Ύστερα από λίγο ο γδούπος των τσαπιών απομακρύνθηκε. Το έδαφος μπροστά στις φυλακές ήταν σκληρό και άρχισαν να φτιάχνουν τους λάκκους στο χωράφι του Σούλου. Πέσαμε να κοιμηθούμε. Οι πιο θαρραλέοι φώναζαν πως δεν είναι τίποτα. Στοιβαγμένοι μέσα στους απάισιους θαλάμους της φυλακής κρατούσαμε όλοι την ανάσα μας, 450 άνθρωποι κλεισμένοι σ' ένα κλουβί. Πόσοι από μας θα ζούσαν αύριο; Πόσους θα εκτελούσαν; Ποιους;

Με τα μάτια ορθάνοιχτα μέσα στο σκοτάδι, 450 άνθρωποι ζούσαμε με το απαίσιο αίσθημα της επιθανάτιας αγωνίας. Είμασταν όλοι γεροί. Υγιείς, ζωντανοί άνθρωποι. Όμως κανένας μας δεν μπορούσε ν' αντισταθεί στο θάνατο που έρχονταν, που έμπαινε μέσα μας με τους υπόκωφους γδούπους των τσαπιών που έσκαβαν τους λάκκους μας τη νύχτα. Στις 4.45 το πρωί ο Γερμανός αρχιφύλακας λοχίας Καρλ Βέρνερ με τη φρουρά των τσολιάδων μπήκε στη φυλακή και φώναξε τρία ονόματα. Αναστασιάδης, Σαλάκος, Σούλος. Προχώρησαν παλικαρία. Καμιά λιποψυχία.

"Γεια σας, παιδιά. Χαιρετισμούς στους δικούς μας. Θα νικήσουμε", ήταν τα τελευταία τους λόγια. Με σπρωξίματα οι τσολιάδες τους έσπρωξαν σ' ένα αυτοκίνητο και τους πήραν. Σε λίγο γύρισε ο αρχιφύλακας των τσολιάδων και διέταξε τους κρατούμενους να ντυθούν όλοι και νάναι έτοιμοι. Προηγούμενα τους είχε διατάξει να γδυθούν όλοι και να μείνουν με τα εσωτερικά παντελόνια. Στις 6 π.μ. κατέφτασε πάλιν ο λοχίας Βέρνερ με τη φρουρά των τσολιάδων και διέταξε όλους να κατεβούν στο προαύλιο και να μπουν στη γραμμή. Εκεί ήταν δύο αξιωματικοί των 5-5 και ο υπολοχαγός των τσολιάδων Μπέσσας, σύνδεσμος των Γερμανών.

Παπάς Δημήτριος
 Παπάς Διονύσιος
 Παπάς Ιωάννης
 Πέπας Χαράλαμπος
 Σαλάκος Χρήστος
 Σβώλης Χρ.
 Σιαμάνης Φώτης
 Σταυρόπουλος Σπύρος
 Σκαδός Κώστας
 Σκαρλάτος Γιάννης
 Σούλος Παναγιώτης
 Σουπικιώτης Βασίλης
 Σουπικιώτης Νικηφόρος
 Σουπικιώτης Χαράλαμπος
 Τσικώνης Γεράσιμος
 Τσιμίλης Αντώνης
 Τσίρκας Πάννης
 Τσιτσώνης Σταμούλης
 Ταμπιάκης Κωνσταντίνος
 Τσίπης Βασίλης
 Τζίμης Γιώργος
 Τζίμης Σπύρος
 Τσούτσης Δημήτριος
 Τσούτσης Μιλτιάδης
 Τσούτσης Μιχάλης
 Τσούτσης Χαράλαμπος
 Χαραλαμπίδης Παρασκευάς
 Χατζάρα Κατίνα
 Χατζηελευθερίου
 Νικόλαος
 Χρηστάκης Γεώργιος
 Χρήστου Αριστείδης
 Χολέβας Γεώργιος

Ο ένας Γερμανός αξιωματικός άρχισε να φωνάζει τον κατάλογο και μόλις συμπληρώθηκε η πρώτη δεκάδα ο τσολιάς υπολοχαγός διέταξε απόσπασμα τσολιάδων να τους πάνε "εκεί!! που ξέρουν..." Και συνεχίστηκε η εκφώνηση των ονομάτων. Εκείνη τη στιγμή ακούστηκαν οι πυροβολισμοί. Το απόσπασμα ξαναγύρισε για να παραλάβει τη δεύτερη δεκάδα και ούτω καθεξής. Ο τσολιάς υπολοχαγός τους έκανε με μια σατανική απάθεια παρατηρήσεις γιατί αργούσαν: Κοίταξα τους συγκρατούμενούς μου. Ήταν όλοι κάτωχροι. Μέσα στα μάτια τους όμως άστραφτε η αποφασιστικότητα και ένα θανάσιμο μίσος ανάμικτο με αηδιστική περιφρόνηση για τους προδότες. Άμα τελείωσε η εκτέλεση διέταξαν τους υπολοίπους να μπουν μέσα στη φυλακή. Οι Γερμανοί και ο τσολιάς υπολοχαγός αφού επιθεώρησαν τον ομαδικό τάφο, όπου κείτονταν 117 κουφάρια παλικαριών και μια γυναίκα, η Κατίνα Χατζάρα, γύρισαν στις φυλακές όπου ο τσολιάς υπολοχαγός μίλησε στους κρατούμενους εξυμνώντας το έργο των Γερμανών!!! και των τσολιάδων!!! Ύστερα από κάμποση ώρα ακούσαμε απ' έξω τους θρήνους των πρώτων συγγενών που κατάφθαναν και μάθαιναν την εκτέλεση των δικών τους. Οι τσολιάδες τους απαγόρευαν με τη ξφολόγχη να πλησιάσουν. ;

Στην κεντρική πλατεία

Στην πλατεία Μπέλλου διαδραματίζονταν στο μεταξύ άλλες φριχτές στιγμές. Αυτόπτης μάρτυρας πάλι διηγείται τα παρακάτω:

Στο μισοσκόταδο άκουσα τον θόρυβο ενός αυτοκινήτου που σταμάτησε στην Πλατεία. Άκουσα ακόμα μερικές γερμανικές ομιλίες, που ύστερα απομακρύνθηκαν και φωνές τσολιάδων. Στο βάθος της πλατείας είδα να κινούνται μερικοί τσολιάδες γύρω από τις δύο κολώνες. Δεν κατάλαβα περί τίνος επρόκειτο. Πνιχτές άναρθρες φωνές που ακούστηκαν κατόπιν δεν μου άφησαν καμιά αμφιβολία γι' αυτό που γινόταν: Κρεμούσαν το Σούλο και τον Αναστασιάδη. Τον απαγχονισμό του μακαρίτη Σαλάκου τον παρακολούθησα από σιμά. Επί κεφαλής του αποσπάσματος ήταν ο περίφημος δήμιος επιλοχίας και έπειτα ανθυπολοχαγός του Τάγματος Ασφαλείας Γεωργόπουλος. Όταν ετοιμάζαν τη θηλειά ο συν. Σαλάκος φώναζε: "θα μ' εκδικηθεί ο λαός του Αγρινίου. Ζήτω το ΕΑΜ". Με φρίκη άκουσα το Γεωργόπουλο να απαντάει με θηριωδία. "Σκάσε παλιοκάθαρμα" και τράβηξε το σκαμνί απ' τα πόδια του θύματος. Οι άλλοι τσολιάδες έστρεψαν τα νώτα τους προς την κολώνα για να μη βλέπουν. Απόστρεψα με φρίκη το πρόσωπο και δεν μπόρεσα να συγκρατήσω το παράπονο που μ' έπνιγε.

Έβρεχε εκείνο το τραγικό πρωί της Μεγ. Παρασκευής. Ο ουρανός ήταν κατασκότεινος. Από πολύ νωρίς οι καμπάνες άρχισαν να χτυπούν πένθιμα θρηγνώντας τον Εσταυρωμένο

Σταυράκης Χριστόφορος

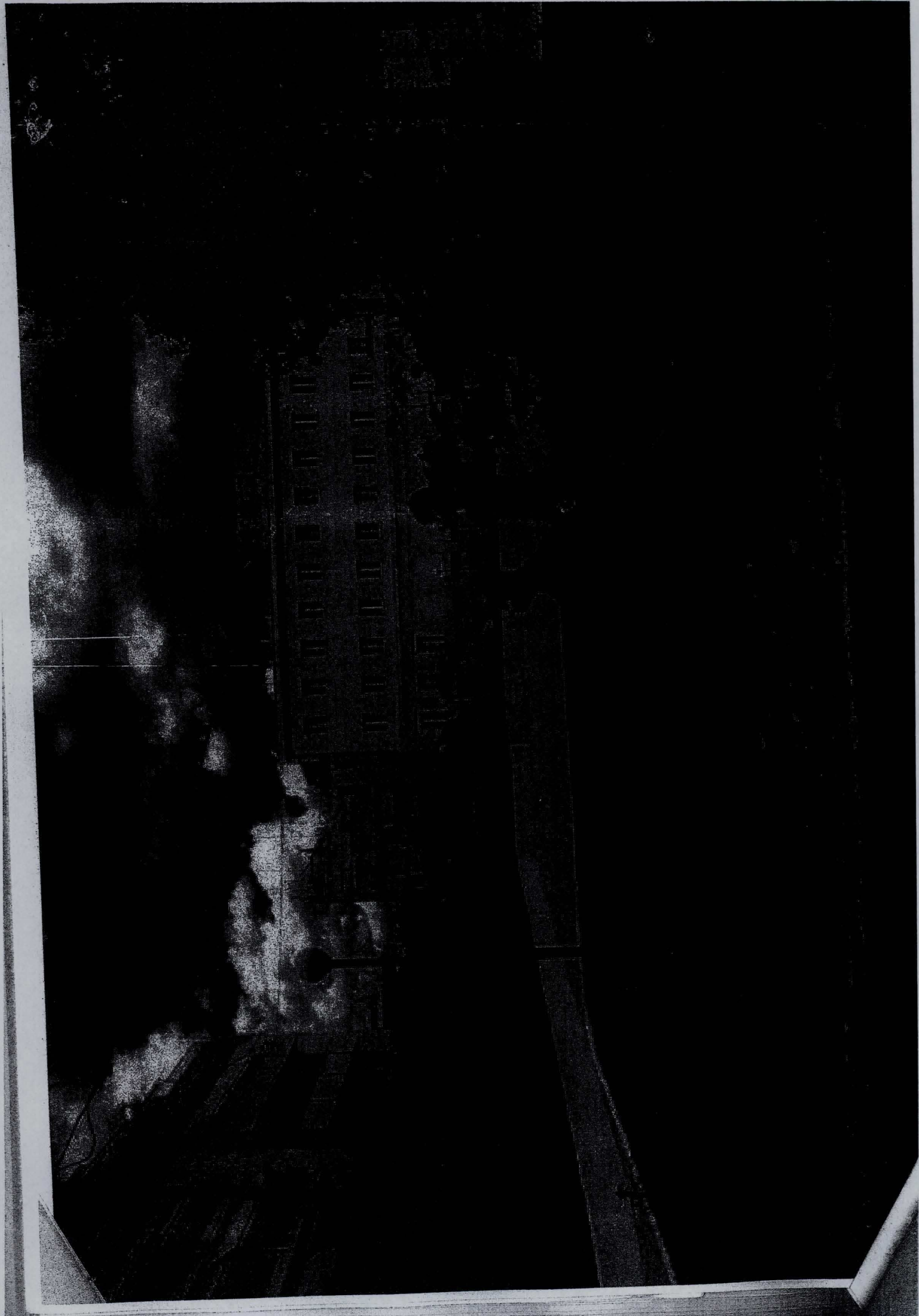
Σαμαντάς Χρήστος

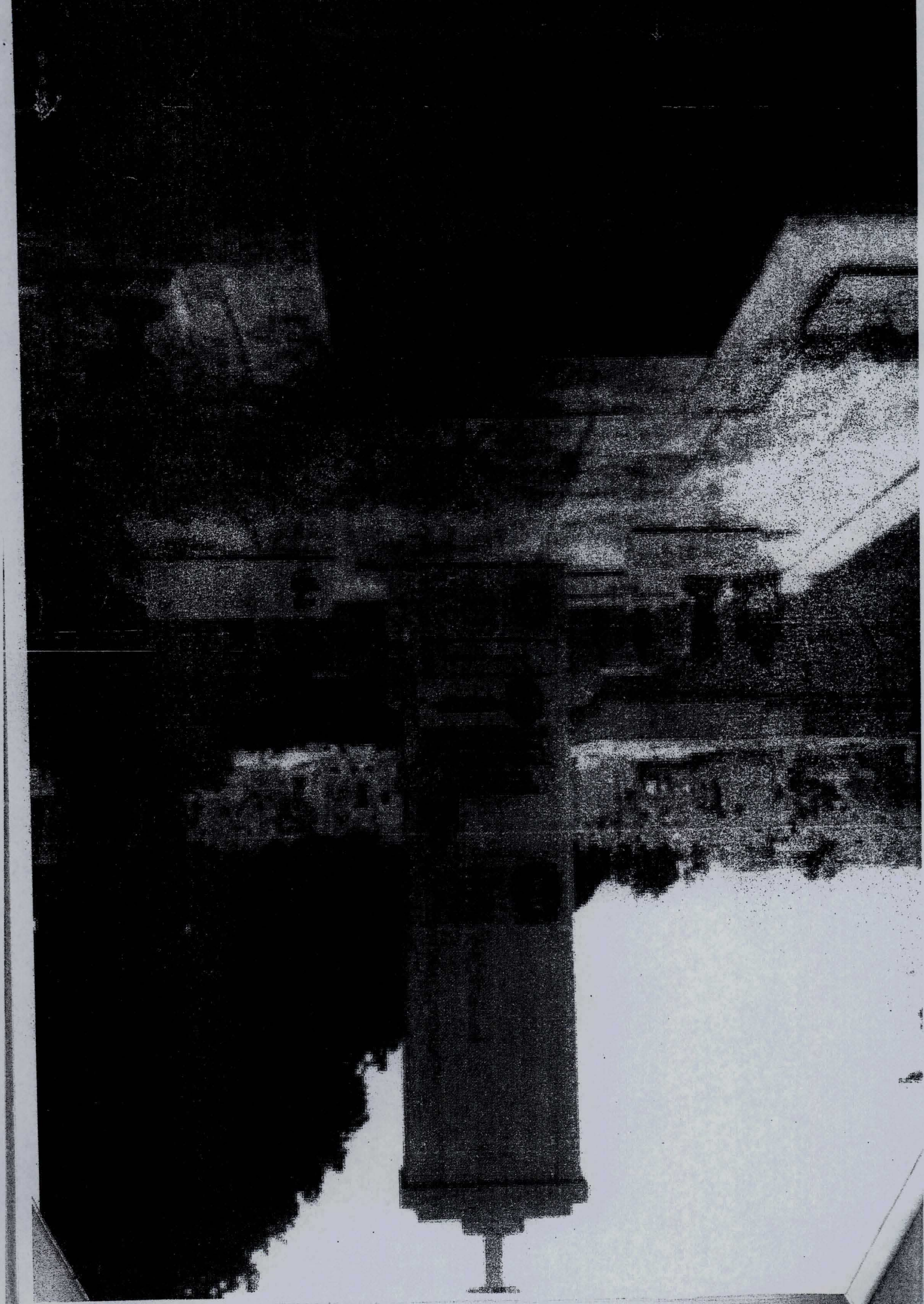
Σωκράτης Πάνος

Ιησού. Δεν έβλεπες ψυχή στο δρόμο. Και ξαφνικά ακούστηκαν οι ριπές των πολυβόλων. Σαν αστραπή διαδόθηκε πως στην πλατεία έχουν κρεμάσει τρεις. Γυναίκες, παιδιά, γέροντες, νέοι άρχισαν να τρέχουν στους δρόμους έξαλλοι. Μέσα στα μάτια τους έβλεπες έκδηλο τον τρόμο και τη φρίκη. Έβλεπες γνωστούς σου που σε κυττούσαν με αλλόφρονα βλέμματα και δεν τολμούσαν να σου πουν λέξη. Σ' απόμερα σταυροδρόμια άνδρες και γυναίκες έκλαιγαν στα κρυφά, χαροκαμένες μανάδες τραβούσαν τα μαλλιά τους και χτυπούσαν τα κεφάλια τους στους τοίχους. Βουβός, πνιχτός, ανάμικτος με ένα θανάσιμο ανάθεμα για τους δολοφόνους ανέβαινε από ολόκληρη τη πόλη ο θρήνος για τα 120 αδικοχαμένα παλικάρια της.

Οι κρεμασμένοι έμειναν εκεί όλη τη Μεγ. Παρασκευή και το πρωί του Μεγ. Σαββάτου. Έγινε η αποκαθήλωση του Χριστού, ο ενταφιασμός του, η χαρμόσυνη Ανάσταση. Σάββατο κι αυτοί έμειναν εκεί κρεμασμένοι. Μόλις το μεσημέρι τους ξεκρέμασαν απ' το σταυρό του δικού τους μαρτυρίου και τους έθαψαν μαζί με τους άλλους».

Εδώ: το ποίημα του Γιάννη Ρίτσου για τους εκτελεσθέντες

Τὸ Ἀργὶν κλαίει καὶ θρηνεῖ πάνω ἀπὸ τοὺς ὀμαδικοὺς τάφους τῶν ἡρώων, τὰ 120 θύματα
ἑξέτελσαν οἱ γεμανοτσολιάδες τοῦ προδοτικοῦ τάγματος Τολιόπουλου τῇ Μεγάλῃ

Παρασκευῇ 10/4/44